

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 28. Lýsingaprisur fyri petitteglur: 40 oyru á 1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu. Leygardagin 22. juli 1944. Blaðið verður bilagð á posthúsinum, og kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárið. 18. árg.

Er sjómaðurin í Føroyum við at verða trælkaður av fólkaflokksku kríggsgullachum?

Eg droymdi altíð um at verða harri yvir arbeiðsambóðunum, eg kom at nýta.

Við árinu í hendi kom eg til verðina. Sjógvurin var verð mín. Hann var lagna mín, avgjærði liv og lukku mína.

Eg hevði hjartar vónir, tá ið eg varð loystur av heimabandinum, hevði fingið prestahondina á høvðið. Evni míni vóru í hvussu er meðal. Hugurin, hann hevur verið meiri enn miðal. Hugurin at koma fram.

Eg slapp eisini alt fyri eitt við. 14 ára gamalur stóð eg við snærið á Suðurlandinum. Hart var tað, tað víðgangi eg. Men tað doyvdi ikki hugin at koma mær fram.

Lítið var at vinna av peningi. Grátliga lítið í mun til stríðið og baksíð. Men kortini eydnaðist tað mær at fáa skiparaprógvið. Fekk bestamanskjansin longu fyrsta árið.

Men eg sá tað, at skuldi ungdomsdroymur mín ganga út, máttu vit ganga ta av javnaðarmonnum ávístu leiðina.

Landið mátti leggja rygg til fyri at veita okkum ognarleysu sjómonnum fer.

Hesum bardist eg fyri. Talaði fyri tí, hvar ið eg kom.

Og so misti eg bestamannakjansin.

Kríggið kom. Fisking bleiv til sigling. Eingin hevði brúk fyri mánni at standa við snærið.

Nú vóru skipaeigararnir fríir fyri at »bæna og biðja« menn koma við. Nú blivu teir bænaðir og biðnir um kjansir.

Eg víðgangi tað — eg havi eisini biðið, eisini bænað og biðið. Ti eg noyddist at vinna, noyddist at leggja inn; eg var ikki longur leysur; hevði átiðið mær forsyrgjaraskyldu fyri konu og børn.

Men eg fekk góð orð summa-staðni, slapp kortini ikki við.

Áðrastaðni varð mær sagt:

»Tú ert javnaðarmaður. Tú sigur at fiskimenninir og ikki reiðararnir skulu sjálvir eiga ferini.

Tú fært ongan kjans frá okkum fólkaflokksmonnum.

I øll krígsárinu havi eg ligið á landi. Teg oyru, eg hevði spart mær til hús, eru farin. Eg eri komin í skuld. Kona mín og børn

fáa ikki tað teim tørvur.

Men eg vil ikki forsørja tað, ið hjarta mitt fyllir. Eg vil ikki sleppa hugsjónini, at vit fiskimenn skulu verða fríir, verða okkara egni harri, eiga okkara egnu skip, okkara arbeiðsamboð. Eg vil ikki lata fólkaflokksku vinnuharrar kroysta mína sál, gera meg til træl og slavu.

Fyrr skal eg doyggja! Men hvussu er við so mongum góðum fiskimanni í dag.

Hann rópar hart fyri at heiðra vinnuflokksins stórmenn og kúgarar. Men í hjartanum grætur tað yvir at verða vorðin ein trælur hjá pengamatáðorum.

Neyðar lagsmenn! Neyðar brøður. Kammiratar! Reisið høvðið. Krevjið av tingingum, at tað ger tykkum fríar. Krevjið av tí, at tað loysir tykkum av trælaleinkjunum við at nýta landsins pening til at byggja skip til okkum fiskimenn, so vit fríir og frælsir kunnu hava ta hugsan, ta meining, ið vit halda vera rætta.

Brøður, kammiratar! Vaknið! Ruddi afturhaldið og stórmannatænararnar út av tingið! Setið tykkara menn á ting!

FISKIMADUR

Viðmerkingar

(Hevur tessverri noyðst at biðja vegna plásstrot).

»KROSSURIN« OG STJÓRNARSKIPAN

Vit kunnu tessverri ikki siga, at vit vóru klókari av tí andsvári, ið »Krossur« gav okkara viðmerkingum til hansara ummæli av flokka-stjórnarstøðum.

Vit høvdu væntað, at blaðið fór at geva okkum eina gjølla frágreiðing viðvíkjandi sjálvstýrisins støðu til ymsu punktini, ið vit bildu vera kám og flótandi.

Men tað varð ikki.

Skulu vit so taka blaðsins støðu sum tekin uppá, at sjálvstýrisflokkurin verunliga einki hevur at leggja aftrat tí, hann hevur sett á blað i stevnukrá síni?

So vita vit tað, at sjálvstýrið t. d. ikki sjálvt hevur gjørt sær greitt, hvussu nógv sjálvstýri, vit

skulu stevna imóti. Hann hevur ikki gjørt sær greitt, hvat ið tann mikið umræddi umboðsmaðurin, ið verður nevndur ráðharri, skal hava at týða.

Hetta er eitt úrslit av orðaskiftinum.

Sjálvandi kann ein flokkur hava ta støðu, at hann flótandi og fælsisliga ynskir »mest møguligt« sjálvstýri, at ein »ráðharri« verður settur, uttan at honum verður givið ávísar uppgávu, makt og støðu meiri enn tað, at hann skal gera sitt frægasta.

Men framúr greitt er hetta sjálvstýri ikki, um tað er mikið betri og greiðari enn flokksmanna »loysing« við loysingarorðinum, at Føroyingar skulu yvirtaka alt, gera alt, ganga fram í øllum lutum, men teir skulu kortini ongan skatt gjalda, ongar byrði átaka sær.

»Krossur« misstækur seg í størum, tá ið hann heldur fram, at javnaðarmanna stjórnaruppskot var gjørt í bráðskundi.

Nei!

Javnaðarflokkurin gav sær stundir og legði orku sína í arbeiði at gera stjórnaruppskot og støðu sína heilt greið og lætt skiljandi.

»Krossur« spyr, hvat ið vit hava ætlað sum millumlíðið millum landsnevndina og kongin.

Hevði hann haft spurt seg, hvar ið er millumlíðið millum donsku stjórnina og kongin, vildi hann óivað ikki haft sett fram fyri okkum henda spurning.

Eins og einki lið ella umboð er imillum kongin og danska »ministerið« nýtist einki lið ella umboð at vera millum føroysku stjórnina (landsnevndina) og kongin.

Tá ið tingið hevur samtykt nakað, ið tað hevur tikið ta fullu peningaligu, stjórnarlígu og siðmennilígu ábyrgdina fyri, fer tað til landsstjórnina (landsnevndina), ið síðan leggur tað fyri kongin til undirskrivningar.

Altso sama mannagongd sum í hinum norðurlöndunum.

Viðvíkjandi øllum teim málum, ið vit ikki hava avgjært at taka alla stjórnarlígu, peningalígu og siðmennilígu ábyrgdina fyri, men eru samdir við Danir fyríbils at vera felags um við teir, halda vit tað vera beinast, at skipa verður so, at okkara ávirkan kann fylgja málunum til efsta tátt til tess tey eru endaliga víðgjerd og avgjerd.

Samsvarandi hesa støðu halda vit tað vera neyðugt at hava um-

boðsmann ella -menn á danska ríkisdegi til víðgerðar av øllum málum, sum Føroyingurin og Danin báðir skulu vera í samráðing um.

I samband við hesa viðmerking er at siga, at javnaðarmenn halda, at teir føroysku umboðsmenninir á Danatingi eiga at verða valdir av tingingum.

Hendingar frá heimsbardaganum

Hoskvaldið segði týska radio frá i einum serligum boðskapi, at Hitler og fleiri generalar nærum høvdu mist lívið av tí, at ein bombe varð tveitt eftir teimum i »høvudsquartierum«. Hitler fekk bert luttan skaða, men hvar vórðu illa læstaðir. Tað sær út sum at Hitler ikki kann føla seg tryggan sjálvt i sinum egna reiðri, og hvussu mundi gingist honum, um hann kóm til tey hersettu londini ella til teir illa bombaðu týsku hjárnar.

Vesifrontur.

I Frankríki hevur Montgomery gjørt álop og vunnið væl fram i fyrstu syftu. Teir sameindu nýttu i hesum álopi so nógv flogfør, sum ongantíð áður.

Italia.

Livorno og Ancona eru fallin, og harvið hava teir sameindu fingið tær tvær bestu havnirnar i Italíu.

Øysturfrontur.

Russurin gongur fram við somu ferð fyri allan tann langa frontin frá Lemberg og til Pskov. Lemberg og Brest-Litovsk væntast at falla ein av teimum fyrstu dagunum. I einum staði eru Russar ikki meir enn 7 fjórðingar frá týska markinum.

Østkríggid.

Tilsamans hava 5000 stór flogfør styðaði av 3500 jagarum i triggjar dagar bombað Leipzig, München og aðrar týðningarmiklar fabriksbjir i Suðurtýsklandi.

Noreg.

Frá Oslo frættist, at týskir sjómenn nokta at sigla við skipum, ið hava verið uppi til umvælingar á skipasmíðjum i Oslo; teir ræðast fyri sabotagu.

KNÚT PETERSENS
SKÓSOLA

Tlf. 265. Tórshavn. Tlf. 265.